

BRŠLJINSKE novice

Glasiło Krajevne skupnosti Bršljin, leto III., št. 1. april 2010

Ob 1. maju prazniku dela
iskreno čestitamo

Svet KS Bršljin

Spoštovane krajanke, spoštovani krajanjani

Ob zaključevanju našega mandata bi želeli, da skupaj prelistamo naše delo, ki smo ga po mojem mnenju kljub pomanjkanju sredstev dokaj uspešno izpeljali. Do konca bomo sicer izpeljali še nekaj zadev, za katere menimo, da so še nujne.

Naj naštejemo najpomembnejše:

- Na začetku smo dokončali izgradnjo prve faze javne razsvetljave v naselju V Brezov log. In ob 40. letnici naselja je zagorela luč!
- Uredili odmero in ponoven dostop do parcel št.189/1,2; 187/1;186;183/2;184/1;188/2 k.o. Bršljin. Ugotovljeno je, da si je lokacijo nekdo izbral za svojo gradbeno deponijo.
- Uredili smo asfaltno cesto do hiše sedaj že pokojnega g. Julija Skubic v Cegelnici, za katero se je trudil dolgih 30. let.
- Tlakovali smo peš pot in uredili javno razsvetljava med Brezovim logom in Cesto brigad. Uredili prehod za pešce in signalizacijo.
- Uredili otroška igrišča na Klemenčičevi in Vavpotičevi ulici z novimi igrali, koši in klopmi.
- Zgradili pločnik in javno razsvetljava v Cegelnici na Povhovi ulici in ureditev peš poti od Povhove ulice do Bršljinske ceste.
- Zginili so grdi nadstreški na avtobusnih postajah in zamenjali so jih lični objekti.
- Na Ljubljanski cesti je postavljena oglasna tabla za osmrtnice. Predvidevamo še table v sp. Bršljinu in Cegelnici.
- Zelo aktivno sodelovali pri izdelavi projektne dokumentacije za prenavo Bršljinske ceste in izgradnjo novega mostu. V letošnjem letu bo zaključena projektna dokumentacija in urejeno gradbeno dovoljenje.

Nujna je preplastitev Ulice stare pravde, izgradnja pločnika od Mirnopedške ceste do križišča pri gostilni Čefidel in ureditev Bršljinskega potoka. V Bršljinu še vedno nimamo lekarne, ki pa je predvidena v letošnjem letu.

Poudariti moramo, da nam je pri izvajanju programov vseskozi pomagala tovarna Urša, za kar se vodstvu najlepše zahvaljujemo. Prav tako gre zahvala tovarni zdravil Krka, ki je sofinancirala izgradnjo pločnika na Povhovi ulici.

Predsednica KS, **Joži Šepetavc**

Rekonstrukcija Bršljinske ceste

Dve leti je minilo, odkar je Svet KS pričel aktivnosti glede prenove Ulice Bršljin s ciljem, da se uredi cestišče, most, pločniki, avtobusna postajališča in infrastruktura, skratka: da se lokalni promet umiri in postane varnejši.

Vzrokov zamude izdelave gradbene dokumentacije je več. Od iskanja rešitev za čim manjši poseg na zasebna zemljišča, do izbire lokacij avtobusnih postajališč izven prometnih pasov... Največji zaplet je povzročilo negativno soglasje Slovenskih železnic, ki zahtevajo dvojje. Prvič: izvedbo izven nivojskega križanja ceste s progo na že pred leti projektiran priključek pri BTC, mimo objektov Kotori in Koračin na Ulico Bršljin. In drugič: poseben projekt za nov železniški prehod na Foersterjevo ulico bližje gostilni Kump. Mimogrede, občina že danes plačuje kazni zaradi neustreznosti obstoječega prehoda na Foersterjevo ulico, zato bo potrebno tudi ta prehod kmalu dokončati.

Ker oba železniška pogoja zahtevata visoke denarne vložke, ki jih občina v sedanjih situaciji nima, je bilo dogovorjeno, da celoten projekt razdelimo na več podprojektov z različno časovno dinamiko izvedbe. Tako bo do

Pločnik na Straški cesti od Gostilne Čefidel do semaforja

Straška cesta od Gostilne Čefidel do semaforiziranega križišča pri Muhaberju je postala s preselitvijo podjetja Adria Mobil v našo krajevno skupnost izredno prometna. Ob tem pa je ta odsek brez javne razsvetljave in brez pločnikov in to kljub temu, da pred leti izdelana projektna dokumentacija že vsebuje tudi te elemente. Pešačenje na tem predelu je postalo izredno nevarno, še posebno ponoči, ko je pešca na cesti težko opaziti.

Svet KS že dalj časa moleduje pri občini, naj uredi vsaj pločnik s javno razsvetljava, če že ni sredstev za tako cesto, kot je načrtovana v projektni dokumentaciji in kakršno imamo na trasi do Gostilne Čefidel.

Da bi vsaj nekoliko sanirali obstoječe stanje, sva s predsednico KS obiskali poveljnika bataljona majorja Povšič Marjana v Vojašnici Bršljin. V imenu KS smo ga zaprosili za pomoč pri gradnji pločnika, saj bi le-ta povečal varnost tudi njihovim enotam, ki ta predel ceste pogosteje uporabljajo. Poveljnik je našo idejo podprl in svetoval, naj zanjo uradno zaprosimo, on pa bo našo vlogo s svojim priporočilom posredoval naprej v Ljubljano, kjer se take odločitve sprejemajo. Dne 11. marca 2010 smo poslali prošnjo za sodelovanje, kjer naj bi vojska s svojo opremo izvajala gradbena dela, občina Novo mesto kot koordinatorica zagotovila material, KS pa preko Cestnega podjetja Novo mesto financirala gradbeno tehnični nadzor.

V pozitiven odgovor verjamemo iz več razlogov: vojska ima tehnična sredstva in delovno silo že itak razpolaga, zato s predlaganim angažiranjem ne bi imela dodatnih stroškov. Nadalje menimo, da strojni park, ki dalj časa ni v funkciji, na vrednosti le izgublja. In nenazadnje, s tako pomočjo bi družbi lahko povrnila del sredstev, ki jih dobi za svoje delovanje. Kajti, le želimo si lahko, da jim jih ne bi bilo potrebno uporabiti v namene, zaradi katerih naša vojska obstaja.

Cirila S. Zajc

ste - Ulice Bršljin

konca letošnjega maja končan projekt mostu, kasneje pa še prehod na Foersterjevo.

Decembra je bila izpeljana javna razgrnitev, na kateri so imeli krajanje ostre pripombe na nemogoče prometne razmere na tej cesti. Želijo, da se promet umiri in prepove vožnjo tovornjakom. Projektant g. Radovan Nikić je zagotovil, da bo nova cesta ožja (danes je na nekaterih področjih široka tudi do 11 m), ker bo omejena z obojestranskimi pločniki, vendar varnejša za promet. Semafor pri gostilni Čefidel pa bo opozarjal na zaprte rampe in preusmerjal voznike na obvoznico.

Trenutno se dogovarjamo s direktorjem KZ Krka g. Kužnikom glede parkirišč pred trgovino, ki jih tangira novo avtobusno postajališče. Projektant je pripravil variante, ki sicer zahtevajo malo večji poseg v združeno zemljišče, vendar varno urejajo parkiranje in dostope na cesto.

Direktor občinske uprave mag. Jože Kobe je zaradi tolikšnega časovnega zamika pri izdelavi projektne dokumentacije

sam prevzel nadaljnjo koordinacijo dela. Obljubil je, da bo dokumentacija izdelana do konca maja, občina pa bo v juniju začela z odkupi zemljišč in nato z gradnjo mostu. Zagotovil je, da se bo zavzel za to, da bi ob tem prenovili čim večji del cestišča od Gostilne Čefidel proti železniškim zapornicami.

Cirila S. Zajc

Vojašnica Novo mesto

Z novim letom 2010 so se v vojašnici Novo mesto zgodile nekatere spremembe, ki pa ne bodo bistveno vplivale na vpetost in sodelovanje vojašnice z civilnim okoljem. Skladno z načrti reorganizacije Slovenske vojske so ukinjena vojaška teritorialna poveljstva, ki so bila nosilci civilno vojaškega sodelovanja. Naloge 32. vojaško teritorialnega poveljstva Novo mesto na področju civilno vojaškega sodelovanja sta skupaj prevzela 14. inženirski bataljon in enota vojašnice Novo mesto, ki bosta nadaljevali tradicijo izjemno uspešnega sodelovanja Slovenske vojske z lokalnimi skupnostmi in organizacijami.

Poveljstvo nad vojašnico Novo mesto je prevzel poveljnik 14. inženirskega bataljona major Marjan Povšič, njegov namestnik pa je major Anton Šuklje. Poleg že omenjenih enot se v vojašnici nahajajo še vojaško tehnična delavnica za popravilo nebojnih vozil in gradbene mehanizacije, enota za usposabljanje vojakov na prostovoljnem služenju vojaškega roka, enota za usposabljanje vojaškega zdravstvenega osebja, ambulanta in postaja vojaške policije. Poleg tega v vojašnici

zagotavljamo prostor in opremo ter poligone za izvajanje različnih usposabljanj, kot je na primer usposabljanje prostovoljne pogodbene rezerve, priprave za mednarodna vojaška sodelovanja in podobno.

Skrbimo za negovanje Slovenske vojaške zgodovine. V vojašnici Novo mesto si lahko ogledate muzejsko zbirko Teritorialna obramba in naborniška vojska. Muzej hrani zbirko orožja in opreme teritorialcev in nabornikov vse od leta 1968 do 2003.

Uprava vojašnice sodeluje z lokalnimi skupnostmi in organizacijami. V vojašnici pogosto gostimo veteranske organizacije, predstavljamo vojaški poklic šolam in podobno. Gasilska tekmovanja v vojašnici so že tradicionalna. 14. inženirskemu bataljonu je z Ukazom načelnika generalštaba Slovenske vojske dodeljeno domicilno območje, ki obsega 20 občin Dolenjske, Bele krajine ter Kočevsko - Ribniške kotline.

8. maja 2010 bomo odprli vrata vojašnice za širšo javnost. Potrudili se bomo prikazati življenje in delo v vojašnici Novo mesto, kot tudi oborožitev in opremo. To bo tudi priložnost za sklepanje novih poznanstev. Prisrčno vabljeni vsi iz ožje in širše okolice.

Marjan Povšič, Milan Pelko

Vojašnica Novo mesto iz zraka

Pripadniki 14. INŽB so med prvimi na prizoriščih naravnih nesreč (odstranjevanje naplavin v Železnikih 2007)

Sodelovanje z gasilci je zgledno (prehod gasilskega vozila preko lansirnega mostu »Eurobridge«)

Velik poudarek na odvajanju in čiščenju odpadnih voda

Bazen sekundarnega čiščenja ČN Mirna Peč (1000 PE)

V upravljanju Javnega podjetja Komunala Novo mesto d.o.o. je trenutno nekaj manjših čistilnih naprav velikosti do 5.000 PE in centralna čistilna naprava Novo mesto velikosti 45.000 PE (ena populacijska enota ustreza onesnaženju enega prebivalca). Manjše ČN so v Brusnicah (800 PE), Češči vasi (400 PE), Dolenjskih Toplicah (2.000 PE), Globodolu (300 PE), Gumberku (600 PE), Mirni Peči (1.000 PE), Otočcu (1.000 PE), Straži (5.000 PE), Prečna (800 PE), ČN Suhadol (100 PE) Šmarjeti (800 PE), Šmarjeških Toplicah, (4.000 PE) in Žužemberku, kjer je poleg delujoče

čistilne naprave velikosti 800 PE v pogon predana tudi nova čistilna naprava velikosti 4.000 PE, ki bo z izgradnjo kanalizacijskega sistema prevzela v čiščenje tudi odpadne vode stare čistilne naprave. Tako je v upravljanju Komunale Novo mesto d.o.o. 15 čistilnih naprav v skupni zmogljivosti prek 65.000 PE.

Za čistilne naprave skrbi stalna ekipa delavcev, ki redno kontrolira njihovo delovanje. Na obstoječih čistilnih napravah je potrebno redno odstranjevati trdne odpadke pri mehanskem čiščenju odpadne vode, oprati je potrebno dotok na čistilno napravo, stene bazenov in iztočna korita. Po potrebi je potrebno izprazniti peskolove, počrpati plavajoče snovi, odpeljati odvečno blato, ki se ustvari pri čiščenju odpadne vode. V letu 2009 je bilo potrebno iz manjših ČN odpeljati 4.634 m³ odvečnega blata. Za omenjena dela se uporablja specialno vozilo. Na CČN Novo mesto je vsak dan do 20. ure prisotna dežurna služba, ki skrbi za njeno nemoteno delovanje.

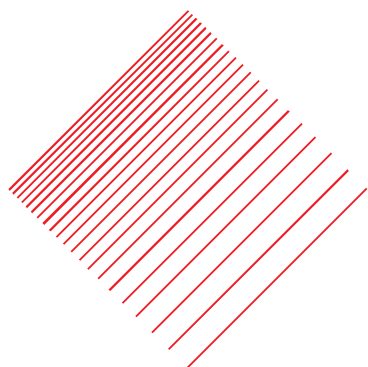
Poleg rednih analiz za spremljanje

Čiščenje bazena ČN Straža (5000 PE)

tehnologije čiščenja odpadnih vod se izvaja tudi monitoring, ki ga izvaja zunanji izvajalec in katere rezultati se posredujejo v poročilu Ministrstvu za okolje in prostor. Poročila o obratovalnem monitoringu za posamezno čistilno napravo so dostopna na spletni strani Komunale.

Komunala Novo mesto

**tiskarna
novo mesto** d.d.

tel.: 07 39 17 100, fax: 07 39 17 134

e-mail: komerciala@tiskarna-nm.si

www.tiskarna-nm.si

Varovanje okolja v podjetju URSA Slovenija, d.o.o.

V podjetju URSA Slovenija, d.o.o. proizvajamo izolacijske izdelke iz steklene volne za uporabo v gradbeništvu. Osnovna surovina je staljeno steklo, pridobljeno iz večinoma naravnih materialov (kremenčev pesek, dolomit, glinenec, soda, etibor, kalcit), ki jih v veliki meri (do 60%) nadomeščamo z uporabo reciklažnega stekla. Staljeno steklo razvlaknimo in ga obrizgamo s vezivnim sredstvom, ki izdelku zagotavlja ustrezno končno obliko.

Ker sam proizvodni proces spada med proizvodno intenzivne panoge, smo zavezani okoljevarstvenemu (IPPC) dovoljenju. V letu 2007 smo dovoljenje pridobili med prvimi v Sloveniji. Z njim izkazujemo, da obrat izpolnjuje zahteve evropske IPPC direktive, katere namen je doseči celovito preprečevanje in nadzor nad onesnaževanjem. Kriterij za pridobitev dovoljenja je izpolnjevanje vseh zakonsko predpisanih zahtev za področje zraka, voda, hrupa, EMS, ravnanja z odpadki in nevarnimi snovmi, ter dokazovanje,

da se uporabljajo najboljše razpoložljive tehnike s področja varstva okolja (ang. BAT) za določeno industrijo.

Mokri elektrofilter v URSA tovarni v Nemčiji

V tem kontekstu bomo v letu 2010 namestili pred centralnim dimnikom procesov impregnacije in polimerizacije novo čistilno napravo - mokri elektrofilter. Skozi dimnik izhaja v največji meri nasičena vodna para in emisije iz procesa nanosa in utrjevanja veziva na steklena vlakna. Izrazit videz izpustom daje vodna para, ki je vidna predvsem ob dnevih z nizko zunanjo temperaturo (voda iz dimnih plinov pri temperaturni razliki kondenzira).

Po sedanjem stanju tehnike predstavlja čiščenje plinov z mokrimi pralci v kombinaciji z mokrim elektrofiltrom najboljše možno čiščenje dimnih plinov iz tovrstne industrije. Do sedaj ima v koncernu URSA podobno tehnologijo inštalirana le tovarna v Nemčiji. Investicija ni majhen zalogaj za podjetje, saj je vredna nad 2 milijona evrov. To pa hkrati izkazuje našo zavezanost k okolju in neprestanemu izboljševanju.

Ursa Novo mesto

PUREOne
by URSA

Nova generacija mineralne volne

Inovacija, ki postavlja nove standarde na področju izolacij

PureOne in trajnostni razvoj

- PureOne znatno izboljšuje energijsko učinkovitost zgradb, v katerih je vgrajen. V času svoje uporabe funkcionalna enota 1m² izolacije PureOne prihrani do 240-krat več energije, kot jo je bilo potrebno za njeno proizvodnjo, transport in vgradnjo.
- V proizvodih PureOne je vgrajen visok odstotek recikliranih materialov (do 50%), kar znatno pripomore k zmanjšanju odlaganja odpadkov. Ena sama rola proizvoda PureOne vsebuje v povprečju kar 10 recikliranih steklenic.
- Poleg naštetega, so glavne surovine za izdelavo mineralne volne PureOne naravni viri, ki se v našem okolju nahajajo v izobilju. Glavna surovina je kremenčev pesek, hitro obnovljivi vir, ki je eden izmed najpogostejših materialov na našem planetu.
- PureOne proizvajamo s tehnologijo na vodni osnovi, ki je ekološko bolj sprejemljivo.

Negorljiva

Odlična toplotna izolacija

Odlična zvočna izolacija

Se manj praši

Brez formaldehida

Mehka in ne draži

Gasilci PGD Kamence skozi leto 2009

Leta 2009 so gasilci PGD Kamence živeli predvsem za eno stvar. Gasilsko olimpijado, ki je bila meseca julija v češkem mestu Ostrava. Vendar to ne pomeni, da se je kaj dogajalo le julija.

Zgodba seže nekoliko nazaj. Začelo se je že leta 2008 na državnem tekmovanju v Ravnah na Koroškem. Tekmovalni ekipi se je uspelo plasirati v ožji krog kandidatov za olimpijado. Potem pa

izvedba, ter štafetni tek z ovirami na 400 metrov. Ob obilici treningov se je zelo hitro približal trenutek odločilne kvalifikacijske tekme v Kočevju. Kaj povedati o tej tekmi? Zelo napeta tekma. Zelo izenačene ekipe. Poleg obilice znanja in dobre natreniranosti, je priskočila na pomoč tudi sreča in Kamenčani so prišli v elitno skupino udeležencev olimpijade. Nadaljevali so se treningi.

delovali tudi člani PGD Kamence. Dnevi na češkem so minevali iz dneva v dan. Vsak dan treningi in fizične priprave. Iz dneva v dan je rasla nervoza. Bliže, ko je bila tekma, bolj rahel je bil spanec. In končno je nastopil dan tekme. Fantje so bili na vrsti v prvem krogu. In glej je smole. Ko so bili tekmovalci prvega kroga na terenu, se je ugotovilo, da štafeta še ni pripravljena. Tako so morali skoraj eno uro čakati na začetek tekmovanja. Pa vendar jih to ni pretirano zmedlo. Kljub rahlem spodrsrljaju pri tehnični vaji, je bil dosežen odličen čas. Nato pa še štafeta. Fantje so prekosili samega sebe in odtekli najboljšo štafeto svoje kariere. To je bil skupaj res vrhunski rezultat. Tako so na koncu v elitni kategoriji 74 ekip dosegli odlično 10. mesto. In veselje se je lahko začelo. Še posebej zato, ker so tekmovanje spremljali tudi navijači – za cel avtobus jih je bilo, ki so prišli bodriti svoje sokrajane. Na koncu so bili zadovoljni vsi – tekmovalci, navijači in tudi vodstvo reprezentance. Potrebno je povedati tudi to, da je bila slovenska reprezentanca najuspešnejša na tej olimpijadi. Boljša tudi od »velesile« Avstrije.

se je začelo. Seveda se je bilo potrebno najprej o vsem pogovoriti. Tekmovalci med sabo, če so pripravljene na napore in odrekanja. Vodstvo društva, če so sposobni tekmovalcem pripraviti pogoje za nemoten trening in potovanje v Češko.

Ko je bilo vse to jasno, so se začeli trenirati. Pozimi za moč in hitrost, ter osnovne tehnične prvine. Ko se je poslovil sneg in so dnevi postali toplejši, se je začelo trenirati tudi obe vaji, ki jih je bilo potrebno pokazati v olimpijskem nastopu. To sta tehnična vaja v prikazu simulacije gašenja požara, seveda suha

Drugi del društva pa je iskal sredstva za opremo in pripravo ekipe. Z velikim veseljem so ugotavljali, da je v domačem okolju zelo veliko posluha in da ljudje s ponosom pomagajo domači ekipi. Na tem mestu bi se želeli v PGD Kamence zahvaliti vsem, ki so kakorkoli pomagali pri pripravi ekipe, ali pa namenili sredstva v kakršnikoli obliki za nastop na olimpijadi.

Ostrava, češko mesto, o katerem prej nihče iz Kamenc ni kaj dosti vedel. Sedaj pa vsi vedo, da je bila tam leta 2009 gasilska olimpijada in da so na njej so-

Niso pa člani PGD Kamence samo tekmovali v letu 2009. Društvo, ki pokriva tri krajevne skupnosti – Bršljin, Bučno vas in Karteljevo, je imelo tudi veliko intervencij. Kar 22-krat so morali izvoziti na pomoč v nezgodi. Po statistikah Gasilske zveze Slovenije je to za prostovoljne gasilce zelo velika številka. In glede na hitrost izvoza na intervencijo tudi izredna spodbuda za domačine, da se ni potrebno bati, če bodo potrebovali pomoč. In veseli smo tega, da so takšni fantje med nami. **Andrej Grgovič**

Društvo JULIJA, za kvalitetno življenje Novo mesto

Poslanstvo: *Julije s pridihom ženske duše kujemo nove vezi skupnosti, združujemo svoje talente in sposobnosti ter skupaj ustvarjamo dobra dela.*

Slogan: *Pričakovanja ljudi spreminjamo v dejanja!*

Ženskam pripisujejo, da smo vztrajne, delovne, zanesljive, zaupamo v druge in znamo poslušati. To naj bi bile le nekatere osebne lastnosti, za katere

leto predale Zdravstvenemu domu Novo mesto!

Naše poslanstvo nadaljujemo in uresničujemo z novimi dobrimi deli. Vodimo

Zavedamo se, da če bomo izobrazile romsko žensko, bomo izobrazile celo družino. Zato bo največji poudarek na razgovorih z Romkinjami o izobraževanju, vzgoji, domači higieni in v okolju, prehranjevanju in medsebojni pomoči. V letošnjem letu smo izdale prvi Romsko-slovenski slovar na Dolenjskem, avtorice Ane Marije Kozlevčar iz Prečne.

Našteta so le nekatera naša dela za večjo kvaliteto življenja nas vseh. Načrtujemo pa še številna druga na področju zdravstva, kulture, varstva okolja, družine, sociale in drugod.

V društvu nas je včlanjenih že preko dvesto. Veliko, pa vendar še premalo za vse, kar bi rade postorile. Zato vabimo nove članice, da se nam pridružite in pomagajte pri izvedbi načrtov za naš boljši in lepši jutri. Za pristopno izjavo pišite na novi.medij@siol.net.

Sekretarka društva, Cirila S. Zajc

Upravni odbor društva Julije od leve proti desni: Mojca Novak, Darinka Smrke, Jasna Šinkovec - predsednica, Milena Zupan Kramar, Milka Bajec, Cirila Surina Zajc - sekretarka.

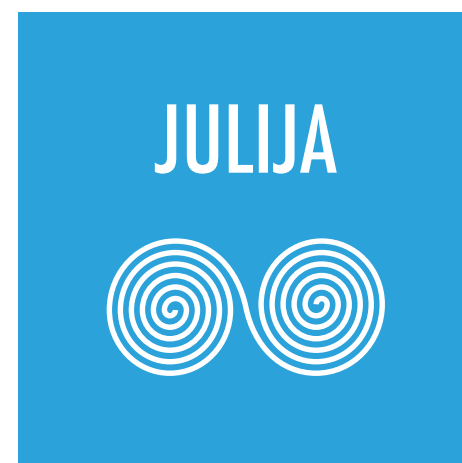
pravijo, da so tipično ženske. In veliko takih žensk se je združilo v Društvu Julija Novo mesto, da bi storilo čim več dobrega v okolju, kjer živimo in delamo.

V dveh letih, odkar delujemo, smo ponosne, da smo znale pritegniti ljudi, ki so pomagali zbrati denar za nakup mamografa, s katerim smo zagotovile pogoje za zgodnje odkrivanje raka na dojki za svoje mame, hčere, snahe, prijateljice.... Samo v dobre pol leta smo za ta nakup skupaj z dobrimi ljudmi in dvema dobredelnima koncertoma zbrale četrto milijona EUR in mamograf lansko

aktivnosti za nastanek prvega mestnega parka, ki bo umeščen med trgovino Tuš in lepotico reko Krko na Loki. Izdelani so idejni projekti in v teku je dogovor z občino glede uporabe zemljišča. Za naše najmlajše smo v decembru 2009 pred Kulturnim centrom Janez Trdina ustvarile pravljlično mesto Juju, ki ga bomo za naprej organizirale tudi spomladi in poleti.

Za KS Bršljin je pomembno delovanje sekcije »Ženska-ženski«. Njen program dela je pomoč romski ženski pri njihovem vključevanju v vsakdanje življenje.

D R U Š T V O

Uradne ure za krajane KS Bršljin

Vsak prvi torek v mesecu
od 18. do 19. ure

Istočasno izvaja KORK Bršljin merjenje
krvnega pritiska.

MIZARSTVO MM KOVAČ D.O.O.
Tel.: 07/393 27 00
E naslov: info@mizarstvakovac.com

Izdelujemo pohištvo po naročilu v vseh cenovnih razredih za vaše stanovanje ali poslovni prostor.

Izdelamo tudi notranja vrata in stopnice.

Več si ogledajte na naši spletni strani: www.mizarstvakovac.com

Zgodovina organizacije Obrtne zbornice Novo mesto

Po drugi svetovni vojni se je število obrtnikov v Sloveniji zmanjšalo na četrtino predvojnega stanja. Junija 1950 je bil sprejet prvi povojni zakon o obrtništvu, ki je ukinil Obrtniško zvezo Slovenije. Z razvojem države in spremembami v sosednjih državah na zahodu, je po letu 1965 v tedanjem družbenem sistemu zapihal nov veter.

Po zgledu Združenja zasebnih obrtnikov v Ljubljani, ki je bilo ustanovljeno marca 1968, so tudi samostojni obrtniki na Dolenjskem spoznali potrebo po organizaciji, v kateri bil lahko združevali svoje interese za ustvarjanje normalnih pogojev za delo in poslovanje. Iz hotenja po napredku so dne 27.2.1969 v gostišču na Bregu v Novem mestu imeli Ustanovni občni zbor Združenja samostojnih obrtnikov Dolenjske. Na njem je bilo prisotnih 19 obrtnikov, ki so za predsednika izvolili Jožeta Črtaliča. Pravila delovanja združenja pa so bila potrjena na občnem zboru marca 1969, ki je bil v nabito polni dvorani Sindikalnega doma v Novem mestu. Novomeščani so v svojo organizacijo vključili tudi obrtnike iz občin Črnomelj, Metlika in Trebnje. Dne 7.12.1969 pa je bil tudi predstavnik našega združenja prisoten na ustanovnem zboru, na katerem so ustanovili Zvezo združenj samostojnih obrtnikov Slovenije, predhodnico Obrtne zbornice Slovenije.

Leta 1973 je bil sprejet nov obrtni zakon. Na območju novomeške občine je bilo registriranih 402 obrtnika, ki so zaposlovali 357 delavcev in sedežem na Partizanski cesti. Združenju samostojnih obrtnikov Dolenjske je takrat predsedoval Ivan Bobič. Leta 1977 je za dve leti vodenje prevzel Matija Wachter. V tem letu je bil tudi sestanek združenja obrtnikov z vodstvom občine in občinskim partijskim komitejem, na katerem so ustanovili Obrtno zadrugo Hrast. Leta 1978 je postal predsednik Peter Kovačič. V tem letu je prišlo zopet do zakonske spremembe in obrtna organizacija je dobila položaj splošnega združenja v okviru Gospodarske zbornice.

Konec leta 1978 je bilo v Novomeški občini registriranih že 673 obrtnikov, od tega rednih 501 in 172 takih, ki so imeli obrt kot postranski poklic. Tega leta je izšel Zakon o združenem delu, na podlagi katerega je bil sprejet Obrtni zakon. Ta je dovoljeval tudi prodajo na drobno, do 10 zaposlenih in predpisoval, da se obrtniki včlanijo v

združenje. Z novimi nalogami je obrtna organizacija dobila tudi novo ime: Obrtno združenje, ki je bilo sprejeto na ustanovni skupščini dne 19.1.1979. Takrat je bilo razpisalo tudi delovno mesto tajnika, ki ga je zasedel Janez Penca. Poslovati se je začelo na Partizanski c. 12. v Novem mestu, nad delavnico Mira Vavžika. Od leta 1981 do 1983 je predsedovanje združenja prevzel Peter Durjava.

Leta 1983 je vodenje zbornice prevzel Ivan Krajnc, sedež združenja pa se je preselil na Dalmatinovo 1. Število članov je raslo, dela je bilo dovolj, tako da je Obrtno združenje skupaj z Obrtno zadrugo Hrast na Glavnem trgu 14 leta 1983 kupilo prostore Tiskarne. Svečana

otvoritev prenovljenih prostorov je bila 7. novembra 1987. Delo zbornice se je nadaljevalo. Število članov se je večalo, razvoj obrtništvu in podjetništva je dobival zagon tudi z novim Obrtnim zakonom, ki je liberaliziral dejavnosti, razvoj trgovine in bistveno povečal število zaposlenih. Leta 1988 je bilo v Obrtnem združenju Novo mesto registriranih 770 obrtnikov, ki so zaposlovali 747 delavcev. Število je raslo, obseg delovanja in pooblastil se je povečal.

Leta 1991 je bila ustanovljena Obrtna zbornica Slovenije, Obrtna združenja pa so postala samostojne pravne osebe s svojo strokovno službo. Preimenovala so se v Občinske obrtne zbornice, leta 1993 pa v Območne obrtne zbornice, saj se je

tudi obrtniška organizacija prilagajala družbenim spremembam v samostojni Sloveniji. Nov obrtni zakon leta 1994 je samo še okrepil obrt, saj jo je določil kot način opravljanja dejavnosti v katerokoli od veljavnih oblik poslovanja. Nakup Avščeve hiše na Trdinovi ul. 4 v Novem mestu leta 1995, v kateri je prej poslovala Obrtna zadruga Hrast, je bil za OOOZ Novo mesto zopet korak naprej, saj je omogočil lažje poslovanje, povečale pa so se tudi aktivnosti zbornice.

Marca 2007 je vodenje zbornice prevzel Franci Bukovec. Novo vodstvo je sprejelo nove izzive glede delovanja zbornice, ki je narekoval čas in nove razmere v podjetništvu. Te je uresničilo s selitvijo v

nove poslovne prostore v Bršljinu, na Foersterjevo ulico 10, v stavbo Rialto, kjer je deloval bivši Novoteks. Pridobili smo preko 500 m² poslovnih površin. Glede na vse dogodke in aktivnosti zbornice je to dejanje, ki se izkazuje za hrabro in pravilno, saj ima zbornica sedaj kvalitetne tehnične pogoje za

poslovanje in izpolnjevanje svojih nalog in poslanstva. V novem okolju, v katerem se dobro počutimo, bomo v naslednjem obdobju prenovili in uredili še določene zunanje površine in naredili svoj vhod. S tem bomo poleg večje funkcionalnosti prispevali tudi k lepšemu izgledu poslovnega centra Rialto, kar bo imelo pomen tudi za vso okolico in lokalno skupnost Bršljin, s katero želimo še naprej dobro sodelovati.

Opis dela zbornice

Območna obrtno-podjetniška zbornica Novo mesto (OOZ Novo mesto) je samostojna, strokovna, nestransarska poslovna organizacija, s statusom osebe javnega prava, katere delovanje je predpisano z Obrtnim zakonom. Deluje po teritorialnem načelu na območju občin Novo mesto, Straža, Šmarješke Toplice, Šentjernej, Škocjan, Žužemberk, Dolenjske Toplice in Mirna Peč. Članstvo v Območni obrtni zbornici je obveza in čast za vse fizične

in pravne osebe, ki opravljajo pridobitno dejavnost na obrtni ali obrti podoben način, obrtne zadruge in tiste, ki izdelujejo izdelke domače ter umetnostne obrti.

Dejavnost in naloge zbornice:

- skrbi za razvoj malega gospodarstva in obrti, s sodelovanjem pri oblikovanju mnenj, stališč in predlogov za spremembe gospodarskega sistema in ekonomske politike in je reprezentativni partner v razmerju do državne uprave in organov lokalne skupnosti. Zastopa interese članov zbornice pred občinskimi in republiški organi,
- izvaja in nudi strokovno pomoč in svetovanje vsem članom in ostalim pri ustanavljanju obratovalnic bodočim obrtnikom in podjetnikom – točka VEM;
- izvaja javna pooblastila in sodeluje pri izdaji obrtnih dovoljenj in ostalih dokumentov, vodenju obrtnega registra, organizira izobraževanje in usposabljanje članov in pri njih zaposlenih, organizira promocijo storitev in proizvodov članov (sejmi, razstave), sodeluje z institucijami, ki so kakorkoli povezane z malim gospodarstvom
- skrbi za informiranje članov, izdaja časopis Naše glasilo in redno mesečno obvestilo
- organizira in skrbi za družabno in športno delovanje: organizira vsakoletno srečanje obrtnikov (letos bo že 15), spomladanski večdnevni izlet (letos že 20), jesenski enodnevni izlet (letos že 13), majski izlet v neznano (letos že 31), članom pa omogoča tudi letovanje v lastnih počitniških kapacitetah v Moravskih Toplicah, Termah Olimje in Dobrni.

Danes OOOZ Novo mesto združuje 1373 članov, 1273 je samostojnih oseb in 200 pravnih. Po dejavnosti je največ gradbincev, avtoprevoznikov, avtoserviserjev gostincev ter in frizerjev in kozmetikov. Delujejo v 11 strokovnih sekcijah, njihova temeljna naloga je reševanje strokovnih vprašanj ter izobraževanje članov in njihovo seznanjanje s tehnološkimi in drugimi poslovnimi novostmi. V združenje so organizirani tudi upokojeni obrtniki, ki jih je 315. Zbornico vodijo njeni organi, za izvajanjem nalog pa skrbi tričlanska strokovna služba.

Informacije: OOOZ Novo mesto, Foersterjeva 10, Novo mesto, tel.: 33 24 358, spletna stran: www.obrtniki.eu

Sekretar OOOZ Novo mesto:
Drago Dobravc

Devet desetletij Rudija Mraza

Konec lanskega leta je naš krajan Rudi Mraz praznoval svoj 90. rojstni dan. Praznoval je v krogu domačih, spomnili pa so se ga in ga obiskali tudi predstavniki krajevne skupnosti Bršljin in nekateri predstavniki družbenih organizacij. Ves bister in čil je, kljub častitljivim letom, pripovedoval o sebi:

» Rojen sem v Brežicah, a sem po srcu Dolenjec. V mojem življenju prevladujejo štiri pomembne stvari, katerim sem se zapisal:

Prva je železničarstvo. Svojo mladost sem preživel ob stalnem puhanju in sopihanju parnih lokomotiv. Železničarstvu sem ostal zvest tudi kot dijak železničarske prometne šole v Beogradu,

šolanje sem predčasno zaključil tik pred pričetkom druge svetovne vojne, pozneje pa sem se zaposlil na železnici, kjer sem delal do upokojitve, do konca leta 1965.

Druga stvar, ki je dala smisel mojemu življenju, je bilo petje. Peti sem začel kot šolarček, dozorel sem v mladeniča in se vključil v moški železničarski zbor pri »Slogi«. Ko sem bil partizan, sem prepeval na mitingih, še ko sem bil ranjen, ni utihnila pesem v meni. Ljudem sem pel o sreči, o svobodi, o boju in o ljubezni. Po vrnitvi iz partizanov sem bil pobudnik za ustanovitev zbora. Najprej je bil to zbor »Železničar«, pozneje sem se s pevci vključil v bršljinško »Svobodo« ter istočasno še v novomeški moški zbor »Dušan Jereb«, v katerem sem sodeloval do leta 1995, celih 50 let. Ljubezen do petja nas je družila, plemenitila in nas združevala.

Tretja stvar, ki me je navduševala, je bilo sodelovanje v različnih družbenih, političnih in športnih organizacijah. Aktivno sem sodeloval tudi v ribiški družini in društvu upokojencev ter v območni dolenjski balinarski zvezi.

Četrta in najpomembnejša stvar je bila moja družina. Z ženo Gabrijelo, ki sem jo spoznal na partizanskem mitingu v Starem trgu pri Ložu, sem preživel 60 srečnih let. Najina otroka, hči Gabrijela in sin Rudi, sta prinesla v najin dom veliko sreče, ponosen sem nanju še danes, ko sem dedek treh vnukov. Ženina bolezen in smrt me je močno prizadela, v najinem domu sem osamljen, a ne zagrenjen. Trudim se, da bi pregnal iz srca žalost in malodušje in da bi ostal še dolgo čil in bistrega duha. V življenju pride čas, ko ne moreš storiti drugega, kot nadaljevati svojo pot. Padec v najgloblji obup ti daje priložnost, da odkriješ svojo resnično naravo. «

Rudi Mraz je za svoje delo v kulturnih, športnih in družbeno političnih organizacijah prejel več pomembnih priznanj in odlikovanj. Zdaj, ko se mu je življenje nekoliko umirilo, ve, da nekaterih stvari ne moreš kar pozabiti. Še vedno rad zapoje, saj njegov glas še vedno zveni čisto in jasno kot nekoč. Prijateljem, upokojencem, borcem, še zapoje tisto znano: »En starček je živel...«. S pesmijo oživi mladeniča v sebi in zaživi njegove sanje skozi dogodivščino, ki se imenuje življenje. Videti je, da se njegovo srce nikoli ne bo utrudilo, niti ne postaralo. Krajan Bršljina mu želimo: »Še na mnoga zdrava leta, Rudi!«.....

M. Padovan

• Črne točke • Črne točke • Črne točke • Črne t

Spodnje fotografije nazorno kažejo na naš odnos do okolja. Pomembne gospodarske družbe navkljub vsem protestom Bršljinski potok še vedno uporabljajo za svoj kanalizacijski kanal. Premožen zasebnik si je uredil domačo deponijo kar na tujem zemljišču. Kljub velikim sredstvom za vzdrževanje cest, te postajajo zopet makadamske. Upamo, da bo Vodno gospodarstvo očistilo bregove našega lepega potoka. Obljubili so!

Onesnaževanje Bršljinskega potoka, ker gre za cement, ni težko ugotoviti krivca.

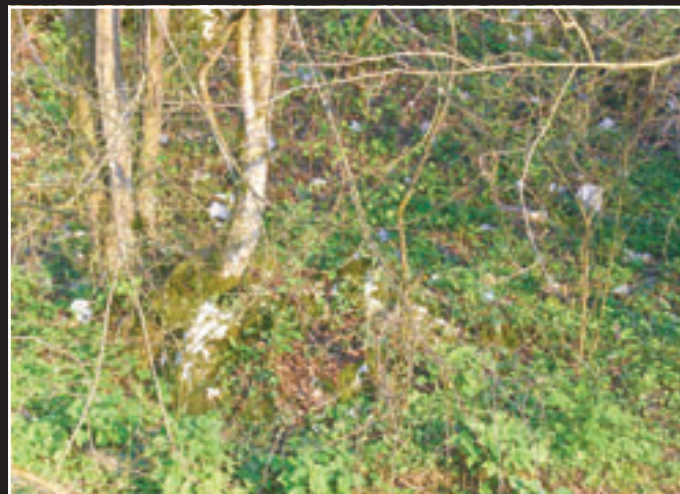

Nedopustna deponija gradbenega materiala na občinski poti, katere odmero je financirala KS.

točke • Črne točke • Črne točke • Črne točke •

Po obljubi bo čiščenje potoka opravilo vodno gospodarstvo že letos spomladi.

Odlaganju palet in smeti »vestnega« krajana, ni pomagala niti čistilna akcija? Upamo, da jih bo odstranil sam!!

Asfaltirana cesta na Ulici stare pravde se spreminja v makadam kljub temu, da občina za vzdrževanje cest daje več milijonov EUR letno.

Ali bo lastnik pogorišča na Vavpotičevi ulici odstranil ostanke pogorele garaže?

Čistilna akcija

17.4.2010 je potekala vseslovenska čistilna akcija. Priključila se ji je tudi naša krajevna skupnost. Kljub temu, da štejemo 1426 gospodinjstev, se je zbralo samo osem krajanov, ki so dali svoj prosti čas in dobro voljo za naše lepše okolje. Da živijo tudi v naši krajevni skupnosti ljudje, ki raje kot v kontejner zmečejo svoje odpadke 2 metra v stran ali pa

kar po bregu potoka, smo spoznali ob našem delu. Ugotovili smo tudi, da nas je bilo mnogo premalo, da bi lahko počistili in dejali – pa smo zmagali. Žal je zavest nekaterih mnogo prenizka in verjetno jih bo ozavestila samo visoka kazen. Ta palica še najbolj zaleže.

Vsem tistim pa, ki že skrbite za naše okolje in vam ni vseeno pa – hvala. Upamo, da se nas pri naslednji akciji zbere večje število in bo za nami ostala lepa urejena okolica potoka.

Joži Šepetavc

Svetla točka je lepo urejeno avtobusno postajališče na Cesti Brigad.

Krajevni skupnosti Bršljin praznovali dan državnosti

Spoznanje o dobrem sosedskem sodelovanju je mestni četrti Bršljin in Bučna vas napeljalo, da sta 25. junija 2009 na igriščih OŠ Bršljin ob polnoletnosti naše države s skupnimi močmi pripravili proslavo v počastitev 25. junija, dneva državnosti, ki se je pričela z Zdravljico in Odo radosti. Pomen slovenske osamosvojitve je v svojem govoru orisal predsednik Sveta KS Bučna vas Matjaž Kumer, v imenu KS Bršljin pa je krajanega nagovoril član sveta Milan Vrščaj Zbrane krajanega je pozdravil tudi direktor Policijske uprave Novo mesto mag. Anton Olaj, ki je poudaril zasluge varnostnih struktur in zavernih državljanov za slovensko osamosvojitvev in pripadnost skupnosti evropskih narodov. V kulturnem delu prireditve so svoje znanje pokazali mladi glasbeniki, sledil je turnir v malem nogometu, na katerem je sodelovalo 7 moštev. Zmagala je ekipa KS Bučna vas Adriatic, ki je v velikem finalu premagala moštvo Policije, tretji pa so bili nogometaši Bršljina. Prireditve so omogočili tudi člani PGD Kamence, ki jim uspešno predseduje Kumelj. Dokazila so v slikovnem gradivu. Nogometni turnir, prehodni pokal so osvojili nogometaši KS Bučna vas, ki bo poslej tradicionalen in že sedaj vse krajanke in krajanega vabimo na prireditev junija 2010. Dan državnosti s proslavo in nogometnim turnirjem ni ostal neopažen. Z nami je bil Radio Krka, ki je poročal o dogajanjih na igriščih bršljinske

Predstavitev enote Ostržek

Šolsko leto v enoti Ostržek smo začeli že s predhodnimi pripravami na prijeten sprejem otrok v prenovljen vrtec. Materialna obnova in sodobna oprema je bila motivacija za nas strokovne delavce, ki nas je vzpodbudila, da smo dali s svojimi osebnimi dopolnitvami posebno noto v tej prijazni hiši otrok.

Enota Ostržek je vključena v »Eko projekt«, katerega cilj je razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave. S tem si otroci pridobivajo izkušnje, kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja. Vzporedno s tem pa poteka tudi projekt »Širimo otrokovo naravno in učno okolje«. Tudi starše smo povabili k sodelovanju, saj so nam v zelo veliko pomoč pri izbiranju odpadnega materiala, s katerimi naši malčki skupaj s strokovnimi delavci na veliko ustvarjajo. Nismo pa pozabili tudi na naravni material, saj nam je Botra Jesen prinesla toliko darov, da smo lahko ustvarili zelo veliko izdelkov, na katere so bili otroci zelo ponosni.

V vrtcu Ostržek poskušamo vsak dan v letu za naše otroke narediti lep. Še posebej smo se potrudili v oktobru, mesecu otroka, ko smo našim malčkom omogočili res veliko lepih doživetij. Mesec smo začeli z mislijo na varnost in otrokom omogočili, da se sami preizkusijo v poznavanju prometnih

predpisov. Na obisk so prišli »Kolesarčki«, ki so nam postavili cesto s pravimi prometnimi znaki, semaforji,... Lahko vam povem, da so naši otroci res pravi poznavalci varne vožnje.

V mesecu oktobru pa smo zabeležili tudi prav poseben dogodek, ki ni bil pomemben le za otroke ampak za vse Novomeščane. Imeli smo uradno otvoritev našega prenovljenega vrtca, na kateri so se predstavili prav vsi naši otroci, od najmlajših do najstarejših, s pestrim programom.

Da pa so otroci iz vrtca Ostržek že pravi umetniki, so dokazali, ko je Spar V Bršljinu praznoval rojstni dan. Otroci iz skupine Pikapolonice so veselo zapeli na Sparovi zabavi, v zahvalo pa je Spar vsem otokom vrtca podaril lepo igralo, ki ga že veselo uporabljamo.

Že kot majhni skrbimo tudi za svoje zdravje. Ker nas v jesenskem času ogrožajo najštevilčnejši virusi, smo se odločili, da se bomo naučili dobro umiti roke. Obiskali sta nas medicinski sestri iz zdravstvenega doma v Novem mestu in nam pokazali kako in koliko časa si moramo umivati roke, da preženemo vse bacile.

Nismo pozabili na varčevalne ukrepe. Otroke navajamo na zapiranje vodovodne pipe po temeljitem umivanju rok, na ugašanje luči, ko ni potrebno da gorijo, na skrb za čisto in urejeno okolje (grabljenje listja, pobiranje smeti na otroškem igrišču ...).

Vladka Avbar, Betka Bojanc

in in Bučna vas sti

šole in je na svoji spletni strani objavil vest s fotografijami. Še posebej pa je treba za Dan državnosti omeniti in pohvaliti neumornega Milana Vrščaja - vsi poznamo dobrote iz njegove Urške, ki je poskrbel za organizacijo ter odlično hrano in pijačo. Krajani, Dan državnosti je priložnost, da izkažemo svojo domovinsko ljubezen.

povzeto po glasilo KS Bučna vas, Krožišče

Sleherni ima pravico do svoje resničnosti

Kako v spokojnosti in ubranosti varneje in bolj smiselno potovati skozi trušč in naglico tega sveta? Vsega imamo dovolj, le pravega človeka in življenja največkrat ne! Kako ne le preživeti, ampak zaživeti vsaj dostojno in človeka vredno življenje? Donedavno je dilema »biti ali imeti« (Fromm) že prerasla v vprašanju o smislu in vsebini bivanja sodobnega človeka. Tudi svet se je moral nujno, že zaradi svojega obstoja, odrešujoče spreminjati v svojo bolj notranjo, duhovno prenavo. Zgolj zunanja, materialna podoba družbene stvarnosti se je že temeljito iztrošila. Prav ta razdvojenost sodobnega človeka izkazuje vso globino, težo in bistveno veljavo že njegovega golega obstoja. Tega in tudi razvojne zakonitosti ni moč zaobiti. Zato se vedno izpostavlja ter zaostrojuje vprašanje bolj kakovostnega in trajnostnega razvoja družbe. V notranji samopodobi človeka in sveta so zajete najvišje vrednote, ki gnezdiijo v njegovi najgloblji notranjosti, kjer se večno na novo tudi prerajajo, in te so – najsvetlejša luč človekovega bivanja in njegova otipljiva dobrot – privrženost k zvestobi ter zavzetost v kulturi medčlovečnosti – udejanjena zanesljivost v zvezi s spoštovanjem človekovega dostojanstva – varovanje neodtujljivih pravic in svoboščin. Zaradi bivanjske izpraznjenosti, človeške odtujenosti ter?? brezbrežij brezbrizja?? smo često ukleščeni v svoje preživetje ali zgolj družbeni status. Zato postajamo v svojih stremljenjih in pričakovanjih vse manj zadovoljni ter vse bolj utesnjeni. Pogosto nas razjedajo samotnost in neizpolnjene sanje ali neplodno iskanje neke navidezne sreče. Sreča je vendarle le začimba, naše zadovoljstvo pa glavna jed na pogrinjku usode in v preizkušnjah našega življenja. Neuresničena življenjska pričakovanja in zamujene osebne priložnosti nam zato natikajo, predvsem nezavedno, črno-bela očala osebnih pogledov. Ti pa navsezadnje ostajajo le sivi brez bogatih mavričnih odtenkov. To vse preradi spregledamo, kot da bi hote ali nehote vztrajali v neki svoji notranji in kar nadležni barvni slepoti. Vse to pa se potem prevečkrat prevesi ali prelevi v depresijo, izgubo

samozavesti, morda v hrumečo preobčutljivost ali v ohromljeno neodzivnost v že tako preobremenjenih medsebojnih odnosih. Temu sledijo še močno neizživeta doživetja in vprašanja, kako je biti Jaz in kako Jaz postati bolj Mi. Tako bi lahko nekemu postali bolj pomembni in vsaj bližnjemu bolj potrebni. Sebevidnost brez lastne odslikave je slabovidna. (C.Gradišar) Skoraj absurdno a povsem očitno je, da predvsem v nerazvitem svetu še zlasti otroci žive od drobnih radosti, malih sreč in širokih nasmehov. V našem sodobnem svetu, okleščene pristne človečnosti v mimobežni množici ljudi, pa ne najdemo več svojega pravega obraza in tudi ne skupnega prepoznavnega posnetka v luči svoje pomirujoče zavestne navzočnosti. Etos (notranja lepota človeka) in Eros (radoživost) se prevečkrat sramežljivo umikata zgolj Logosu (moč uma) in Egosu (sebičnost). Vse, kar se dogaja v nas, zlasti stiske in muke, lahko dojamemo in razumemo. Ne moremo pa se sprijazniti s tem, da je takšno stanje neizbežno in dostikrat celo pozitivno provokativno, torej celo zdravilno v veliki šoli življenja. Vendar pa zmoremo, prav zaradi osvobajajoče veličine človekovega optimizma in njegovega upravičenega upanja, svoje muke tudi pregnesti ali jih pretočiti v svoje priložnosti. Sleherni ima pravico do svoje resničnosti, saj v bistvu vendarle premore dovolj moči, da najprej pravzame svojo odgovornost (doraslost, dozorelost). Prav kultura medsebojnosti je tisto vznemirljivo in ustvarjalno področje, ki sproži kristalizacijo našega življenja. Kliče pa tudi k umetnosti naše pristne samobitnosti. Ko pritisnejo osebne stiske in velike življenjske težave, resnično potrebujemo pravi naslov za ustrezno pomoč in kakovostno podporo. In to je prav Društvo KROŽIŠČE, kamor se lahko z zaupanjem in povsem sproščeno obračamo ali se vanj zatečemo. Ko pričakujemo resnično ter učinkovito psihosocialno pomoč pri reševanju svojih težav, se tu lahko povsem osebno odpremo. Šele ko si v celoti pristno in človeško prisluhujemo, bolje spoznavamo in tudi notranje bogatimo drug drugega. Sodobni čas in osebna nuja

terjajo drugače, nove poti razreševanja vsakršnih stisk in zadreg. Vsakemu posamezniku je potem bistveno lažje, varnejše in tudi bolj prijazno najti prave rešitve ter jih tudi izpeljati. V naših medsebojnih srečanjih je tako možno darovati medsebojno čuječo pozornost in izkazovati tudi pristno, blagonaklonjeno vživetost v sočloveka (empatijo). Dejstva ne nehajo obstajati, če jih ignoriramo. Tako bomo zlahka dotaknili dušo drug drugemu, spregovorili, si prisluhnili in si pripovedovali o bistvenih vsebinah svojega in skupnega življenja. V Krožišču, v nasprotju s prepogosto prakso vrtinčenja in beganja od vrat do vrat raznih institucij, skupaj poiščemo, raziščemo ter bolj zanesljivo tudi najdemo učinkovitejše poti za razreševanje najrazličnejših osebnih problemov. To pomeni hitrejšo in manj tvegano odkrivanje pravega izhoda iz labirintov naše nemoči. Šele ko dosežemo svoje izbrane življenjske cilje in utrdimo osebno bistvo, lahko zagotovimo ali preuredimo svoje polnokrvno zdravje. S tem dosežemo tudi osebno zadovoljstvo v polnem in najširšem vsebinskem pomenu. Za vse to pa so potrebne sodobne metode po meri človeka in strokovne poti v našem K r o ž i š č u . Vaš obisk pri nas vam lahko prinese pozitivno usmeritev, odločnost duha, zavedanje cilja, skladnost, vedrino ter lastni notranji dušni mir.

Ko klone duh telo zaječi

Cveto Gradišar,
dr. med., spec. psihiater

Skrivnosti olivnega olja

Zdravilne lastnosti olivnega olja niso nobena skrivnost več. Skrivnost je, kako ugotoviti razliko med oljem, ki stane 4 EUR, in tistim, ki stane šestkrat več. Na obeh piše: ekstra deviško olivno olje.

Seznam težav, pri katerih ima olivno olje blagodejen učinek, je zelo dolg. Številne študije dokazujejo, da olivno olje odlično varuje pred boleznimi srca in ožilja, artritisom, rakom na dojkah in drugimi oblikami raka, poleg tega znižuje raven slabega holesterola, pospešuje izločanje želodčnih sokov in omogoča boljšo absorpcijo vitaminov, zlasti vitamina E. Ker je maščobnokislinska sestava olivnega olja zelo podobna maščobnokislinski sestavi materinega mleka, je olivno olje primerno za prehrano dojenčkov. Nadvse primerno je za prehrano diabetikov.

Antioksidanti. Varovalni učinki olivnega olja so posledica visoke vsebnosti antioksidantov (polifenolov), ki jih vsebuje olivno olje ter uravnovešene maščobnokislinske sestave. Sestava kislin olivnega olja je presenetljivo podobna sestavi kislin v človeškem telesu, zato človeški organizem olivno olje presnavlja neprimerno lažje kot večino drugih olj in trdih maščob.

Kako se znajti v ponudbi? Zavedanje o pozitivnih učinkih uživanja olivnega olja spremlja vse večja ponudba izdelkov na policah. Embalaža je všečna: na vsaki steklenici so narisane olive in stare kamnite stiskalnice. Skoraj vsa prisegajo na svojo deviškost. Kaj v resnici skriva steklenica, je drugo vprašanje. Ali smo naivni, ko plačamo 24 EUR za nekaj, kar lahko kupimo za 4 EUR, ali pa smo naivni, če pri nakupu olja za 4 EUR verjamemo, da smo kupili nekaj dobrega? Kako ugotoviti, za kaj gre, ali oznake sploh držijo, in če držijo, po čem se razlikujejo olja z enako oznako?

Po veljavnih pravilnikih olivna olja razvrščajo v 6 kakovostnih razredov:

- 1°: Ekstra deviško oljčno olje: prvo stiskanje od 0 do 1 stopnje kislosti.
- 2°: Rafinirano deviško olivno olje: prvo stiskanje od 1 do 1,5 stopnje kislosti.
- 3°: Fino deviško olivno olje: drugo sti-

- skanje od 1,5 do 3 stopnje kislosti.
- 4°: Pol fino olivno olje: drugo stiskanje od 3 do 4 stopnje kislosti.
- 5°: Rafinirano olivno olje in olivno olje (znano kot «svetilno olje»): to je olje, lahko tudi ekstra deviško, ki se je pokvarilo, in presega kislost 4 stopinj. Da bi bilo sploh užitno, ga obdelajo s kemičnimi postopki (razmilijo, deodorirajo in razbarvajo) ter mu povrnejo kislost, ki ne presega 2 stopinji.
- 6°: Rafinirano olje iz oljčnih tropin ter olje oljčnih tropin in oliv (s kemičnimi topili pridobljena olja iz oljčnih tropin): njegova izvorna kislost znaša od 15 do 30 stopinj; je zelo temno, slabega vonja, užitno le ob pomoči obdelave, ki med drugim predvideva rabo bencina in trikloretena. V prodaji je mešano z mešanico olivnega olja kislosti 3 stopinje.

Kaj je stopnja kislosti? Stopnja kislosti je dober kazalnik kakovosti. Vsaka napaka pri proizvodnji vpliva na višji delež prostih maščobnih kislin (stopnjo kislosti). Če so uporabljeni poškodovani plodovi, če je prisotna voda ali je olje pridelano oziroma hranjeno pri višjih temperaturah, bo hitro preseglo 1 odstotek zelene kislosti. Samo ekstra deviško (na etiketah v tujih jezikih temu ustrezajo Extra vergine, Virgen Extra, ali Native Oliven Oil) ima čudežne učinke, o katerih pišejo medicinske in druge prehranske študije.

Bodite pozorni na oznake, pri katerih gre za «novokomponirane izraze». Tako oznaka «hladno stiskano olivno olje» lahko pomeni tudi rafinirano olje z 1,5 odstotka kislosti. Enako velja za oznako prvo stiskanje, ki sama po sebi še ne zagotavlja zelene kakovosti. Včasih so tuje oznake deviško na naših etiketah «pomotoma» prevedene kot «ekstra deviško», zato pozornost ni odveč. Največ slabega olivnega olja zaužijemo skupaj s konzerviranimi ali vloženi slanimi in artičokami. Oznaka tuna v olivnem olju

navadno pomeni tuno v rafiniranem olivnem olju, ki je daleč od tega, kar bi moralo biti dobro olivno olje. Zato je najbolje, da olje iz konzerv odlijete in tuni, skuši, sardinam ... dodate kaj kakovostnejšega.

Kaj je vredno vašega denarja? Dobro olje ima vsebnost maščob, manjšo od 1 odstotka, in je jasno deklarirano kot ekstra deviško olivno olje (kar pomeni prvo in hladno stiskanje). Dobri proizvajalci vam bodo zaupali tudi poreklo olja. Svetloba zelo škoduje olivnemu olju, zato pri nakupu namenajte prednost oljem, zavarovanim s temno steklenico, ki varuje pred oksidacijo. Če ga ne uporabljate pogosto, raje kupite manjšo steklenico, čeprav se nakup večje bolj izplača. Načeloma velja, da olja z močnejšim okusom vsebujejo več zdravilnih polifenolov. Mnogi imajo radi italijanska olja, ki so zelo blagega okusa, vendar poznavalci namenajo prednost španskim in grškim olivam, ki so veliko bolj aromatične. Zelo znana je španska sorta Arbequina, ki ima zelo gurmanski okus. Olja iz te čiste sorte najdemo tudi na naših prodajnih policah.

Okus in gostota. Nekatere parametre kakovosti lahko ocenjujemo tudi sami. Olje, ki je težko in žarko, je daleč od vrhunske kakovosti. Če so maščobe žarke, v olju ni ostalo prav nič antioksidantov. Tudi gostota olja veliko pove o njegovi kakovosti. Sveže hladno stisnjeno olje je podobno mastnemu soku in ga lahko

sperete z rok s toplo vodo. Če morate roke večkrat namiliti, to pomeni, da ste imeli v rokah olje, ki so ga pri stiskanju toplotno obdelali, da bi od sebe dalo več. Prav domača olja, ki jih kupujemo na dalmatinskih tržnicah, so primer oksidiranih in toplotno obdelanih olj. Resda so domača, vendar postopek pridelave in hranjenja utegne biti daleč od optimalnega.

Kako ugotovimo, ali je olje sveže? Podatek, ki vam pove veliko, je tudi rok uporabe. Načeloma je rok uporabe 18 mesecev. Bolj ko je oddaljen datum, ki je na steklenici označen z besedama «uporabno do», bolj je sveže in v njem je več koristnega za vas. Zavedajte se, da je za kakovosten liter ekstra deviškega olivnega olja potrebno od osem do deset kilogramov oliv optimalne zrelosti. Pri oljih slabše kakovosti ob pomoči višje temperature in kemičnih postopkov litra olja lahko «stisnejo» tudi iz treh do štirih kilogramov plodov. Ali res verjamete, da je deset kilogramov plodov možno vzgojiti, ročno obrati, iz njih iztisniti olje, plačati skladiščenje, polnjenje v steklenice, embalažo, prevoz, davke in trgovske marže ter na koncu doseči ceno 4 do 8 EUR za liter? Če od olivnega olja pričakujete zdravje, pri nakupu uporabite zdravo pamet!

Oznaka D.O.P. Nekatera združenja proizvajalcev so omejenim kriterijem dodala še posebne zahteve. Italija je leta 1992 uvedla oznako D.O.P., da bi tako na državni ravni vnesli nekaj reda med oznake. Oznaka zagotavlja, da skupna meja kislosti ne presega 0,5 odstotka in da je na izdelku navedeno območje pridelave oliv. Poleg tega pomeni pretežno ročno obiranje in ekološko pridelavo oljčnih nasadov, brez rabe pesticidov in herbicidov. Olja s to oznako so povprečno dražja za 1 evro na liter.

Oznaka «olje slovenske Istre» Ta oznaka dodatno zagotavlja, da vsebnost prostih maščobnih kislin ne presega 0,5 odstotka, kar je dvakrat strožje merilo od veljavnega pravilnika za ekstra deviška olivna olja. Peroskidno število, izraženo v mmol/kg, mora biti vsaj za 20 odstotkov nižje kot pri veljavnem standardu za «ekstra deviška olja». Zelo pomembna je zahteva, da mora biti izmerjena vsebnost vseh

polifenolov (pomembnih antioksidantov, ki jim oljčno olje dolguje veliko varovalnih učinkov) in da mora ta presegati 100 mg/kg. Evropski pravilnik za «ekstra deviška olivna olja» ne zahteva tega parametra.

Oznaka BIO. Olja, ki so pridelana in predelana s certifikatom ekološke pridelave, zagotavljajo, da so oljčni nasadi gojeni brez kemičnih sredstev. Če ste se kdaj peljali po Španiji skozi več sto kilometrov dolge nasade oljk, veste kaj pomeni množična pridelava. Črna cevka, ki vodi od rastline do rastline, jih namaka in gnoji. Takšne oljke skorajda nimajo korenin v zemlji, zato je vprašljivo, katere snovi lahko posrkajo iz zemlje, če vse, kar potrebujejo, pride po «slamci». Ekološki nasadi so nekaj povsem drugega: to, kar smo vajeni videvati na jadranskih otokih in v Istri. Če imate radi številke, to pomeni, da ekološko pridobljene olive vsebujejo za tretjino več vitaminov, mineralov in pogosto tudi do 50 odstotkov več antioksidantov in aktivnih snovi. Zato so tudi učinki tako pridelanih olj neprimerno boljši. Na našem trgu so na voljo tudi ekološko certificirana olivna olja Byodo, Davert in Crudigno. Nedavno se je pojavilo tudi Byodo olivno olje brez vonja, ki ga lahko uporabimo za pripravo sladice, peko palačink in podobnih jedi, v katerih si ne želimo vonja po olivnem olju.

Varno za cvrtje! Uživanje olivnega olja ne samo ščiti arterije in varuje pred rakavimi obolenji, ampak zelo dobro prenaša tudi cvrtje. Lahko ga segrejete celo do 280 stopinj Celzija, pa se maščobe ne bodo poškodovale («zažgale»), pri cvrtju pa se temperature gibljejo med 140 in 180 stopinjami Celzija, kar pomeni, da imamo še nekaj «rezerve».

Teorija gospodinj se glasi, da je ekstra deviško olivno olje za cvrtje predrago. Toda v nasprotju z drugimi maščobami za cvrtje je to olje po prvi uporabi še večkrat uporabno, če ga le ustrezno hranimo: ostanke prejšnjih cvrtij pustimo na dnu oziroma olje precedimo pred vnovično uporabo. Nobena od drugih maščob ne zagotavlja več kot eno varno uporabo!

Cirila S. Zajc -

povzeto po email sporočilu od Sanje Lončar

Prinesli vam bomo žarek upanja

V KORK Bršljin smo ob koncu lanskega leta obiskali vse naše starejše in bolne krajanke po domovih in v DSO in jih obdarovali. Tudi letos že pridno delamo. V mesecu marcu smo pobirali članarino RK, kar je najtežje delo prostovoljcev. Upam, da ste z dobro voljo darovali, saj je prav pobrana članarina vir naših prihodkov za delo preko celega leta. V mesecu maju bomo zelo delavni. V Tednu RK bomo v trgovinah po naši KS postavili košarice RK, v katere boste lahko po svojih močeh darovali nakupljene izdelke. Iz dobljenega bomo pripravili pakete za socialno ogrožene prebivalce v naši KS. V lanskem letu so akcijo Košarica RK pripravili v OŠ Bršljin. Učenci so prinesli prehranske izdelke in izdelke za osebno higieno, iz katerih smo pripravili pakete za tiste, ki so rabili pomoč. Hvaležni smo šoli za izdelke, posebno pa tudi za osveščanje svojih učencev, da med nami živijo tudi ljudje, ki rabijo pomoč. Upamo, da bomo

tudi letos naredili nekaj paketov iz izdelkov, ki jih bomo nabrali v košaricah v trgovinah, saj so letos še večje potrebe.

Konec maja bomo organizirali srečanje starejših krajanov. Po domovih in v DSO pa bomo obiskali vse tiste, ki se zaradi bolezni ne bodo mogli srečanja udeležiti.

Še vedno v prostorih KS Bršljin deluje Postaja RK, kjer se srečujemo vsak prvi torek v mesecu v poletnem času med šesto in sedmo uro zvečer, v zimskem času pa med peto in šesto. Izmerili si boste krvni tlak, se pogovorili o zdravstvenih in drugih težavah. Če pa rabite pomoč, se za nasvet lahko obrnete tudi na prostovoljko v vaši ulici, ki vam bo znala svetovati. Prostovoljci RK smo zato, da bi tudi z našo pomočjo komu olajšali življenje z materialno pomočjo ali pa prinesli vsaj žarek upanja.

Za KORK Bršljin, **Anica Pleško Retelj**

Zgodovina in spomini na naš dragi Bršljin

V knjigi *Zgodovina Novega mesta* avtor Ivan Vrhovec (1891, str. 9) piše, da se kot najstarejše selišče kasnejšega Novega mesta leta 1081 omenja naselje Gradec. Ta se 250 let kasneje razraste v Markstatt, ki pomeni obzidan kraj v Slovenski marki kot se je v tistih časih reklo Dolenjski. In ko je 7. aprila 1365 Rudolf IV Novemu mestu podelil mestne pravice, je v ta namen mestu podelil posestva stari Gradec, deset kmetij v Ločni in osemnajst kmetij in en mlin v Bršljinu. Iz tega posestva je Rudolf ustvaril Novo mesto, ki se je imenovalo Rudolfovo, kasneje Rudolfswert (Rudolfovo brdo ali Rudofov otok) in v francoski dobi Neustadtl.

Sam Bršljin se v zgodovinskih pisnih virih prvič omenja leta 1330. Takrat so ga imenovali Verschlaven, kasneje tudi Werschlin.

Skoraj sedem stoletij je minilo od takrat in kaj vse skriva zgodovina, nikoli ne bomo izvedeli. Spominjamo se le svoje lastne mladosti in takratnega Bršljina kot predmestja Novega mesta, ki se je kot dolga vas raztezal okoli takrat zelo pomembne Bršljinske ceste. Danes se naša cesta uradno imenuje »Ulica Bršljin«. Z vzhodne strani se priključuje na Ljubljansko, s zahodne pa na Straško cesto. Pred izgradnjo avtoceste Bratstva in enotnosti pa je to bila pomembna glavna cesta Beograd – Ljubljana in starejši Bršljinci se še spominjamo velikih črnih limuzin raznih mogočnejšev, iz katerih so nam, otrokom, metali bombone, ko smo gnali živino na pašo. Pa velik prah, ki se je kadil za njimi! Spominjamo se tudi šoferja Borisa. Dolga leta je po njej vozil avtobus na edini lokalni relaciji Bršljin – Novo mesto. In poseben kamion, ki je nekajkrat dnevno z vodo škropil cesto, da se je polegel prah in je bilo življenje na njen znosnejše. Mnogo spominov je še. Naša Ulica Bršljin je s 8.000 prešteti vozil dnevno postala verjetno najprometnejša ulica v občini in širše.

V spodnjem prispevku pa priobčujemo spomine Bršljincek, ki je skrbno in z vso ljubeznijo opisala svoj rodni Bršljin, kakršnega se spominja v tridesetih letih prejšnjega stoletja. Samo prisrčna zahvala verjetno ni dovolj za vse lepe občutke pri prebiranju njenih spominov, pa vendar: hvaležni smo vam za neprecenljive drobce iz nekega obdobja, ki se ga v veliki meri spominja tudi generacija 25 let kasneje.

Cirila S. Zajc

Livade, griči, ljubi stari znanci pozdravljajo me z leve, desne.
Kmalu se Novo mesto v Krki zazrcali v ozadju z bajk bogatimi
Gorjanci.
Pavel Golia

tovarno. Tovar je bila zasebna. Lastnik Klemenčičje imel stanovanjsko hišo na drugem koncu mesta, to je bilo na Grmu. Ulica, ki danes še pelje do nekdanje tovarne, se sedaj imenuje

Vas Bršljin pri Novem mestu

(Avtorica I.P., rojena leta 1924 v Bršljinu pri Novem mestu na Dolenjskem, zdravstvena delavka v pokoju)

Vas Bršljin je kot marsikatera druga vas kjerkoli v naši deželi. Vendar je to moja, naša vas, prepletena s spomini na otroštvo, na dozorevanje, na sosedske odnose, na vsakršno dogajanje.

Vas je oddaljena od središča Dolenjske, to je od Novega mesta dva kilometra, to je dobre pol ure peš. Upravno je bila v sklopu občine Prečna z nekaj pripadajočimi vasm: Cegelnica, Bučna vas, Muhaber, Potočna vas, Hudo, Dolnje in Gornje Kamence, Suhor ... V Novem mestu je bil okraj in okrožje: okrajno glavarstvo, okrožno sodišče. Fara vasi Bršljin je bila vas Prečna, oddaljena tri kilometre od vasi.

Iz Novega mesta je bila speljana glavna cesta mimo železniške postaje, kjer je začetek vasi Bršljin, in skozi našo vas proti Ljubljani. V bližini železniške postaje so bile manjše enodružinske hiše z vrtovi. Te družinske hiše so bile predvsem last uslužbencev na železnici, uradnikov in drugih delavcev. Na tistem koncu je bila manjša tovarna keramičnih ploščic, keramičnih izdelkov in opeke za gradnjo peči, dimnikov, štedilnikov in drugo. Keramični izdelki, tudi okrasni, so bili zelo lepi in cenjeni. Šolski otroci smo si kot poučen izlet ogledali

Bršljin okoli leta 1938. Fotografija: vir Dolenjski muzej.

Klemenčičeva. Tam v bližini je nova osnovna šola Bršljin. V Prečni je bila manjša osnovna šola. Iz naše in bližnjih vasi smo hodili v osnovno šolo v Novo mesto. Cesta je bila makadamska. Ta cesta je bila najkrajša. Iz šole domov smo jo mahnilo po stari cesti čez Marof, kostanjev drevored. Kdaj pa kdaj smo se v majhnem gozdičku zadržali in igrali in z zamudo prišli domov. Druga, manj zapeljiva pot je bila ob Krki (rekli smo za Krko), vendar daljša in zopet je bila zamuda.

Malo pa sedmi uri in pol zjutraj je pripeljal šolski vlak iz Trebnjega oziroma iz Mirne (proga Trebnje-Sevnica) in vlak iz Gornje Straže (proga Novo mesto-Gornje Straže) in še, če se prav spomnim, iz Bele Krajine do železniške postaje Kandija. Pripeljal je šolarje – dijake, ki so obiskovali meščansko šolo, nižjo in višjo gimnazijo, kmetijsko šolo za fante in gospodinj-sko šolo za dekleta. Dandanes je tu še srednja zdravstvena šola, glasbena, gostinska, ekonomska šola in tako dalje.

Torej dokaj pestro že na poti v šolo in nazaj. Ker sem bila bolj tihe in zadržane narave, so me poslali pred vstopom v prvi razred osnovne šole v otroški vrtec, da se privadam. Imela sem malo več kot pet let. Od železniške postaje naprej se mi je pridružil fantek Tonček, sin uradniške družine. Hodila sva sama, brez spremstva, kar je pomenilo, da je bila takrat cesta varna. Le v slabem vremenu so me do doma pospremili ali prišli iskat.

Šola je bila lepa, nova. V njej so bili prostori za osnovno šolo, za meščansko šolo in vrtec. Telovadnica je bila velika, v posebnem prizidku in namenjena tudi raznim predstavam.

Na fotografiji, posneti 22. marca 1955, je bila hiša z naslovom Bršlin 4, danes je ni več. Zadnje levo okno spodaj je bilo od sobe pisatelja Janeza Trdine, hiša pa je last krčmarja Florijana Virka. Kaže pa, da je približno 8 mesecev hodil k Virku le na hrano, stanoval pa je pri zgornjem Čefidlju (Dreniku). Foto: Karel Bačer

Streha telovadnice je bila ravna – terasa in tudi namenjena za telovadbo. V pritličju je bila mlečna - čajna kuhinja, kjer so delili malico. V šolski stavbi je bilo stanovanje za ravnatelja. Novost za tisti čas pa je bila šolska ambulanta, kjer je bila stalno nameščena medicinska sestra (takrat smo rekli zaščitna sestra). Enkrat na teden ali na štirinajst dni je prišla iz Ljubljane otroška zdravnica. Pred in za šolo je bilo dvorišče, za šolo tudi velik vrt.

Naj nadaljujem z opisom vasi. Že precej daleč iz vasi je postala cesta zelo vijugasta z veliko klanci. Poimenovali so ta del ceste Kačja rida. Na tem odseku se je vozniku lahko vselej kaj primerilo. Pozimi, kadar je bila cesta splužena, smo se tam sankali. Spominjam se, da je bil klanec tako dolg, da smo se

v enem popoldnevu le nekajkrat lahko popeljali, ker je bila pot nazaj na hrib, v klanec, tako dolga. V navadi je bilo, da so se sankali tudi odrasli. Na to sankališče otroci nismo zahajali sami, ker je bilo preveč oddaljeno in samotno. Bilo nas je strah. Bali smo se Ciganov ali nezgod.

Znano je, da je Dolenjska rahlo valovita gričevnata pokrajina. Naša vas je ležala na dveh manjših vzpetinah, klancih. Na najnižji točki jo je delil potok Bršljinščica v zgornji in spodnji konec vasi in most preko njega. Vsak konec vasi je imel svoj dostop do potoka – napajališča za živino – govedo in konje. Bister in mrzel studenec na našem, ta zgurnem koncu se je izlival v potok. Ob potoku je bilo korito, kjer so perice izpirale perilo. Po studenčno vodo so hodile tudi gospodinje, kjer še ni bilo vodovodne napeljave in tudi nekatere iz sosednje vasi Muhaber.

V najnižji globini potoka je voda nam otrokom segala do kolen, tu smo čofotali, se namakali, obračali kamne, da bi v kanglico ujeli menke. Pod mostom je bila voda globlja in deroča – tja si nismo upali.

Naša vas ni imela gruščasto razporejenih hiš, da bi videl k več sosedom in imel za sosede več družin. Hiše so desno in levo stale zelo blizu glavne ceste, le nekaj metrov, zato je bila vas nekako dolga, razpotegnjena. Za hišami ali ob njih so bila gospodarska poslopja, podi, skednji, hlevi, nato dvorišče, vrt, sadovnjak in še kaj.

Hiše v vasi so po izgledu in notranji razporeditvi in opreми govorile o premoženjskem stanju lastnika, namembni dejavnosti in drugo. Samo malih in srednjih kmetov je bilo v obeh koncih vasi malo. Bili so obrtniki z dodatno kmetijsko dejavnostjo, ki so jo opravljali za lastne potrebe. V našem gornjem koncu je bil naš sosed kamnosek, preko ceste gostilničar, nižje čevljar, zatem mizar, že proti mostu pa krojač. Na drugem koncu vasi (že preko mosta) je bil mesar, še en trgovec z mešanim blagom, malo višje pa gostilničar. Nasproti je bil prevoznik, njegov sosed kovač, pod njim že ob potoku pa mlinar. Nekaj je bilo starih, manjših enodružinskih hišic.

Poleg obrtnikov in kmetovalcev so živeli v vasi še delavci in uslužbenci na železniški postaji, delavci v manjši keramični tovarni (blizu kolodvora), tekstilni delavci v mali zasebni tekstilni tovarni v Novem mestu in drugi. Manj ali zelo malo je bilo uslužbencev raznih ustanov v Novem mestu (šole, sodišča, glavarstvo, bolnice in drugo).

Naš sosed kamnosek je imel za soseda graščaka. Graščina kot stavba je bila manjša in se ne omenja na seznamu graščin v dolini gradov. Imeli so dokaj obdelovalne zemlje, pašnikov za košenje, goveje živine in vprežnih konj. Za gradom so imeli velik vrt, drevesnico in verjetno tudi gozdove za sečnjo. Graščak Langer je bil samski. Živel je s svojo mamo. Služinčadi je bilo malo. Za vsa opravila, predvsem poljska, so najemali delavce – plačali so jim v naturalijah. Nekateri v vasi so njivo vzeli v najem in dajali graščaku dogovorjeni del pridelka za uslugo. V času pred drugo svetovno vojno in po njej so bila v glavnem vsa poljska opravila ročna. Potrebno je bilo večje ali manjše število ljudi, da so vse postorili. Še dandanes je vrsta del, ki terjajo ročno delo.

Graščak ni bil preveč blag. Do delavcev je bil zelo zahteven. Graščakova mama – vdova je bila zelo dobra žena. Zanimala se je za bližnje sosede. Iz grajske shrambe smo kupovali dobro kislo mleko v lončenih latvicah z bogato smetano na vrhu. Tam

Bršljin v začetku 20. stoletja. Fotografija: vir Dolenjski muzej.

smo lahko kupili tudi skuto. Gospa me je poznala in vselej kaj povprašala. Kuharica je bila veliko let pri hiši, kar pomeni, da je bila zadovoljna ona in oni z njo. Če so imeli goste, je prišla v pomočše katera ženska, največkrat Petričeva iz Muhabera. Gostje so se s kočijami pripeljali iz drugih graščin, Otočca, Pogancev in od drugod, kar je bilo nam paša za oči. Kuharica mi je dala takrat kakšen sladek priboljšek. Na drobno so prodajali tudi povrtnine iz domačega vrta. Gojili so beluše, jagode in drugo.

Graščina je bila enonadstropna v obliki črke L. Na dvoriščni strani je bil zunanji hodnik s stopniščem obokan. Za dvoriščem je bil velik zelenjavni vrt. Na koncu vrta je stala velika zidana uta za potrebe vrtnarjenja, s toplimi gredami in orodjem ... Malo naprej je bil pa smrekov gozdič, ki smo mu rekli Langerjeva hostica, namenjen za oddih in sprehode. Bil je parkovno urejen v geometrijski obliki. Pri dohodu iz ceste na dvorišče je bila zelenica z lepimi drevesi. Izstopal je rdeči hrast.

Preko ceste nasproti graščine so bila gospodarska poslopja, hlevi za konje in govedo. Ob cesti malo naprej od graščine je bila enodružinska hiša za oskrbnika. Malo naprej na drugi strani ceste pa še ena graščinska pritlična hiša, kjer je živela številna družina. Še ena graščinska hiša je bila nad potokom, na našem koncu, kjer sta se stikali dve družini. Leta nazaj so bile verjetno te hišice namenjene graščinskim poslom. Za našim vrtom je bila velika graščinska njiva. To njivo je plelo

več kot deset plevic hkrati. Na kraju te njive je bil kolovoz, ki je peljal mimo Langerjeve hostice in zaobrnil do glavne ceste. Tu sta bili dve hišici. Lastnik prve je bil železničar, druge pa cestar. Tu je bil zaključek vasi Bršljin. Od tu naprej se je vila vedno bolj v klanec glavna cesta. Na desno je bil pa kolovoz v vas Muhaber. Graščino so po vojni zasedli vojaki, kar je bil prvi zametek prave vojašnice. Sezidali so nekaj novih vojaških objektov, mimo katerih se ni smelo. Speljali so novo cesto med našo in sosedovo hišo, kjer je živel kamnosek.

Malo nižje od naše hiše ob glavni cesti je bila velika grajska stavba, pod, nekakšno skladišče. Za njim travnik, ob njem pa z živo mejo ograjena graščinska drevesnica zelo velike površine. Kaj vse so gojili, ne pomnim. Blizu je stal dolg enojni kozolec. Prostran in prijeten kraj za igranje, posebno za skrivanje in lovljenje, plezanje na kozolec. Razbežali smo se, če smo slišali graščakov avto. Včasih se je ustavil in opazoval. Bil je edini, ki je imel v vasi avto. Otroci smo strogega graščaka doživljali tako, da smo bili vselej na preži, kadar smo se igrali na njegovem.

Na koncu drevesnice za živo mejo je bila ozka potka, pod njo malo strmine in v dolini majhen travnik in potok Bršljiniščica. Tam smo pomladi nabirali podlesek, kaj več se ob tem bregu nismo upali. V bližini je bil majhen raznolik graščinski gozdiček, kjer so pogosto šotorili Cigani, ki smo jih radovedno opazovali.

(Nadaljevanje prihodnjič)

»PEJMO RAJE S KOLESOM«

Krajevni skupnosti Bučna vas in Bršljin
vabita na

**DRUŽINSKI KOLESARSKI IZLET,
v soboto, 8. maja 2010, ob 9. uri
parkirišče trgovine Kalia v Bučni vasi,**

Vse, ki Vas kolesarski izlet zanima, se prosim javite na
elektronski naslov: cesartomo@gmail.com,
kjer dobite še ostale informacije.

Rok prijave je **do ponedeljka, 3. maja 2010**, zaradi organizacijske uskladitve.
Izlet poteka na lastno odgovornost! V primeru slabega vremena izlet odpade!
Vabljeni ljubitelji družinskega kolesarstva KS Bršljin in Bučna vas!

Hvala prijatelji kolesarstva!

